

*Herczeg Ferenc**

Pósa Lajos halálára

Midőn Mikszáth Kálmán az írói jubileumára készült, akkor az ő méla, fatalista humora ilyenformán nyilatkozott meg: »ha már meggyújtják a gyertyákat, akkor közel az este.« Pósa Lajos ünnepi gyertyáit, éppúgy, mint a megdicsőült Mikszáth Kálmánéit, ugyancsak hamar oda kellett állítani a ravatal mellé.

Azon a feledhetetlen Pósa ünnepen, melyet a tisztelői csak nemrégiben rendeztek a pesti ligetben, harmincezer gyermek ujjongta körül. Az akkor már nagybeteg költő még egyszer, utoljára visszatekinthetett múltó életére, egyetlen pillantásával átölelhetette, megszámlálhatta és magával vihette annak összes virágait és gyümölcsseit, azután, mint aki elvégezte a maga dolgát, elmehetett oda, ahol az ő egyszerű, hívő lelke a földi lét titkának megnyugtató megoldását tudta.

Pósa egészen különleges helyet foglalt el a magyar irodalomban. Az irodalmi áramlásoktól, divatoktól és küzdelmektől csillagok távolságában terült el az ő országa. Ő sohasem kételkedett, sohasem vívódott magában és ha volt író, aki rendületlenül hitt a maga küldetésében, akkor ő volt az. A nép fia volt, hat ökörrrel szántó kurta nemesek származéka és a sors különös kedvezéseképpen ősz üstökkel is meg tudta őrizni gyermekszívét. A leszármazása és lelki diszpozíciói a magyar gyermekirodalom megteremtőjévé tették. Gyermekköltővé kellett lennie, mert poétának született és maga is gyermek volt; a magyar népköltés hangján kellett szólania, mert ezt a költészetet ismerte és szerette leginkább, ennek a motívumaival és akkordjaival volt tele a szive és az agya. A morálja ép oly egyszerű, könnyen érthető és pozitív volt, mint egész költészete; arra oktatta a gyermeket, hogy legyen jó, nemes, istenfélő, szeresse az embereket és a hazáját. A szkepszisnek soha sem volt könnyebb dolga, mint mikor megmosolyogta és kifigurázta Pósa hazafias naivitását, de szkepszissel nem lehet gyermekirodalmat csinálni és a Pósa-féléknél jobb, vagy csak azokhoz fogható könyveket nálunk senki sem adott a gyermek kezébe. A gyermekíró a gyermek szemével és szívével kell megítélni és a magyar gyermek érdeklődése és szeretete egészen Pósaé volt. Az ő költészete elbűvölte a kicsinyeket. A kritika, ha ugyan volna nálunk irodalmi kritika, sohasem fogja megtudni, hogy milyen mérhetetlen, üdvös hatással volt Pósa az újabb nemzedékek lelki fejlődésére és hogy milyen óriás arányokban vetette el az ifjúság lelkében az irodalom szeretetét; ezt csak a szülők és a pedagógusok tudhatják. Hálával és kegyelettel gondolunk a költőre, aki egy gyönyörű specialitással ajándékozta meg a magyar irodalmat.

Magyar Figyelő 1914/3

* c. betűjellel